

- Wyniki porejestrowych doświadczeń odmianowych
- Listy odmian zalecanych do uprawy na obszarze województwa

Publikacje regionalne, wydawane przez poszczególne stacje doświadczalne oceny odmian (SDOO), zawierają wyniki doświadczeń przeprowadzonych w danym województwie, a także wybranych doświadczeń z województw sąsiednich. Z kolei zalecenia rekomendacyjne odnoszą się tylko do konkretnego województwa i są ustalane przez Wojewódzkie Zespoły PDO. Publikacje dostępne są na stronach internetowych poszczególnych SDOO. Ich adresy można znaleźć pod poniższym linkiem:

<https://coboru.gov.pl/pl/struktura%20organizacyjna/oddzialy>

- **Aplikacje na stronie internetowej COBORU**

- Porównanie odmian pod względem wybranych cech,
- Charakterystyka odmian.

Są to aplikacje interaktywne, umożliwiające wszechstronne porównanie wybranych odmian lub scharakteryzowanie najważniejszych cech rolniczo-użytkowych wybranej odmiany. Obie aplikacje dostępne są pod poniższymi adresami:

<https://coboru.gov.pl/PDO/porownanieodmian>

<https://coboru.gov.pl/PDO/charaktodmiany>

Aplikacja mobilna na smartfony „LOZ rzepak i soja” umożliwia wszechstronne porównanie wybranych odmian soi i rzepaku lub scharakteryzowanie najważniejszych cech rolniczo-użytkowych wybranej odmiany. Aplikacja jest bezpłatna i dostępna w App Store oraz Google Play.

- **Konferencje i szkolenia** – organizowane przez Centralę COBORU i SDOO, dostarczające użytkownikom informacji o odmianach, a także najważniejszych elementach agrotechniki roślin białkowych oraz innych aspektach dotyczących tej grupy roślin.
- **Dni Pola i Dni soi** – organizowane przez SDOO, mające na celu zapoznanie użytkowników odmian z aktualnym postępem hodowlanym oraz sprzyjające wymianie poglądów na zagadnienia związane z uprawą m.in. tej grupy roślin. W trakcie tych imprez rolnicy mają też możliwość obejrzenia poszczególnych odmian w polu w doświadczeniach ścisłych lub na poletkach demonstracyjnych. W 2024 roku będą one miały charakter tonowy (0,25 ha).

Podsumowanie

- Realizacja zadań w ramach Inicjatywy białkowej COBORU pozwala na powszechną rekomendację najlepszych odmian tej grupy roślin do uprawy w poszczególnych województwach i stałą weryfikację optymalnych rejonów kraju do uprawy roślin białkowych.
- Im bardziej różnią się odmiany danego gatunku pod względem potencjału plonowania w poszczególnych rejonach kraju, tym większego znaczenia nabiera powszechna rekomendacja odmian.
- Powszechna rekomendacja odmian do uprawy i stała dostępność informacji o przydatności rejonów kraju do uprawy nowych odmian roślin bobowatych grubonasiennych i soi będą decydować o poziomie uzyskiwanych plonów i opłacalności uprawy tej grupy roślin.
- Istnieje potrzeba stałej współpracy z wojewódzkimi ośrodkami doradztwa rolniczego oraz innymi instytucjami i organizacjami rolniczymi w zakresie popularyzacji uprawy i wykorzystania krajowych roślin białkowych, a zwłaszcza soi, w przemyśle paszowym.

COBORU

Centralny Ośrodek Badania
Odmian Roślin Uprawnych

Słupia Wielka 34

PL 63-022 SŁUPIA WIELKA

tel.: (+48) 61 285 23 41

email: sekretariat@coboru.gov.pl

 COBORU

2024

 Inicjatywa
 Białkowa
 COBORU

 PDO Porejestrowe
Doświadczalnictwo
Odmianowe

COBORU 39/2024 n. 3000

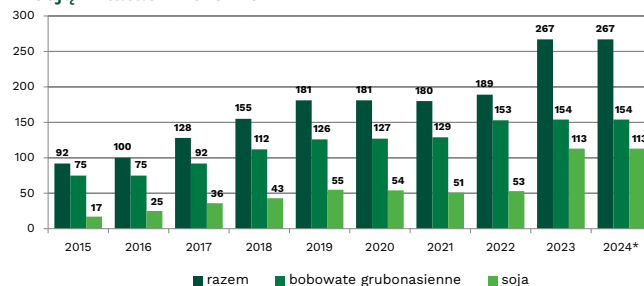
Informacje ogólne

Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych (COBORU) w Słupi Wielkiej, mając na względzie potrzebę zwiększenia powierzchni uprawy roślin bobowatych grubonasiennych i soi dla poprawy bilansu białkowego w kraju, w 2017 roku wprowadził innowacyjne rozwiązania metodyczne i rozszerzył zakres doświadczalnictwa odmianowego w tej grupie roślin, co zostało nazwane **Inicjatywą białkową COBORU**.

Wprowadzone innowacje doświadczalne dotyczą tradycyjnych, rodzimych roślin bobowatych grubonasiennych (strączkowych): bobiku, grochu siewnego, łubinu wąskolistnego, łubinu żółtego oraz zaliczanej do roślin oleistych soi, która w naszym kraju jest nadal mało znanym gatunkiem uprawnym o dużym potencjale produkcyjnym. Dodatkowo w ostatnich dwóch latach prowadzi się również mniej liczne doświadczenia z łubinem białym i wyką. Umownie tę grupę roślin przyjęto określać mianem roślin białkowych. Poszerzone badania odmianowe objęły zarówno doświadczenia rejestrowe, jak i porejestrowe.

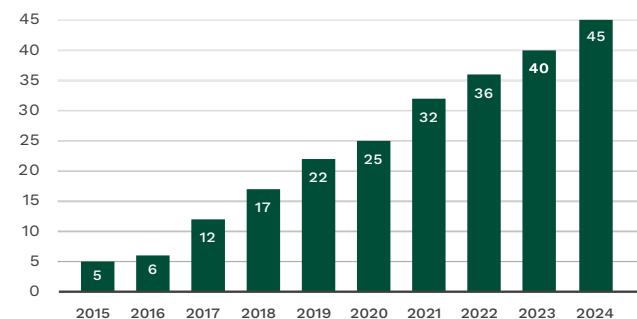
Głównym celem prowadzonych działań jest takie rozmieszczenie prowadzonych doświadczeń, aby możliwe było określenie rejonów kraju najbardziej odpowiednich do uprawy tych gatunków i jednocześnie wskazanie najlepszych odmian do uprawy w poszczególnych rejonach. W tym celu znacznie zwiększono liczbę realizowanych doświadczeń odmianowych (rys. 1) oraz częściowo zmieniono ich lokalizację aby zapewnić reprezentatywność doświadczeń dla większości rejonów kraju. Od 2024 r. prowadzi się ponad 260 doświadczeń porejestrowych (w ramach Porejestrowego doświadczalnictwa odmianowego), w tym ponad 110 z odmianami soi. Liczba doświadczeń z soją w ostatnich latach znacznie wzrosła, gdyż w tym gatunku ze względu na coraz większą liczbę odmian badanych i ich duże zróżnicowanie pod względem długości okresu wegetacji odrębnie bada się odmiany wczesne, średniowczesne i późne.

Rys. 1. Liczba doświadczeń z bobowatymi grubonasiennymi i soją w latach 2015-2024

Corocznie, w ramach programu PDO bada się około 100 odmian roślin białkowych, w tym około 40 odmian soi. W tym ostatnim gatunku chociaż liczba odmian w Krajowym rejestrze (KR) zwiększa się dynamicznie (rys. 2), dużą część odmian badanych stanowią odmiany ze Wspólnotowego katalogu odmian roślin rolniczych, nie zarejestrowane w Polsce, które jednak wcześniej przeszły wstępny etap tzw. badań rozpoznawczych potwierdzając swą przydatność do uprawy w naszych warunkach gospodarowania.

Rys. 2. Liczba odmian soi w Krajowym rejestrze w latach 2015-2024

Prowadzony obecnie zakres badań roślin białkowych pozwala na powszechną rekomendację odmian roślin bobowatych grubonasiennych i soi. Na 2024 rok Listy odmian zalecanych (LOZ) do uprawy w poszczególnych województwach utworzone zostały w następującej liczbie województw: 16 – dla soi i grochu siewnego, 14 – dla bobiku, 13 – dla łubinu wąskolistnego i żółtego. Należy oczekiwać, że Listy odmian zalecanych pozwalają optymalizować wybór odmian, co w znacznym stopniu powinno ograniczyć ryzyko uprawy roślin białkowych w Polsce.

Ważnym uzupełnieniem doświadczeń odmianowych i rekomendacyjnych są badania agrotechniczne,

realizowane z inicjatywy stacji doświadczalnych oceny odmian (SDOO), jak i Centrali COBORU. W głównej mierze badania te dotyczą terminów i gęstości siewu soi.

Ponadto, w 2024 r. COBORU na terenie 41 jednostek, głównie własnych, założy łąnowe (0,25 ha) demonstracje polowe z odmianami zalecanymi do uprawy tej grupy roślin (blisko 800 poletek), w ramach projektu finansowanego ze środków PROW w zakresie demonstracji produkcji i wykorzystania krajowych źródeł białka roślinnego na cele paszowe. Projekt zakłada przeszkolenie w całym kraju w tym temacie ponad 3300 osób, w tym głównie rolników.

Upowszechnianie wyników

W ramach Inicjatywy białkowej COBORU duży nacisk kładzie się na sukcesywne i szerokie upowszechnianie wyników badań oraz ustaleń dotyczących rekomendacji odmian. Upowszechnianie odbywa się wielokierunkowo, przyjmując różne formy:

- **Publikacje ogólnokrajowe:**
    - Wstępne wyniki plonowania odmian w doświadczeniach porejestrowych
    - Wyniki porejestrowych doświadczeń odmianowych
    - Listy opisowe odmian
    - Listy odmian zalecanych do uprawy na obszarze województw
    - Foldery i ulotki
- Publikacje ogólnokrajowe, wydawane przez Centralę COBORU, zawierają wyniki wszystkich doświadczeń w kraju, odrębnie dla sześciu rejonów przyjętych w ocenie odmian roślin rolniczych (dla soi trzech połączonych rejonów: północnego, centralnego i południowego). Wszystkie publikacje dostępne są na stronie internetowej COBORU:

<https://coboru.gov.pl/pl/publikacje>

- **Publikacje regionalne:**
  - Wstępne wyniki plonowania odmian w doświadczeniach porejestrowych